

Л.Д. Забродська, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)
О.А. Алексєнко, магістрант (ХДУХТ, Харків)

ОСОБЛИВОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Економічна теорія трактує загальні тенденції існування підприємств, як зміну економічного стану під впливом процесів деградації, відновлення та розвитку. Ці аспекти проведення змін підприємства набувають особливого значення тому що в практичній діяльності пошук резервів ефективності господарської діяльності проводиться одночасно за указаними напрямками. Проте в умовах сучасної ринкової конкуренції підприємство може досягнути успіху або просто вижити лише шляхом реалізації стратегії розвитку та створення для цього відповідного організаційно-економічного механізму.

Метою дослідження є визначення особливостей стратегічного розвитку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зміст стратегічного розвитку підприємства визначається через проєкцію загального поняття розвитку на об'єкт розвитку, якими є підприємство та його окремі складові. Більшість науковців пропонують розглядати проблему розвитку підприємства з двох боків: з одного боку, як такий тип змін, що підвищує ступінь організованості системи, а з іншого боку – як виділену у складі підприємства систему, в якій об'єднані інноваційні процеси, що ведуть до кількісних, та якісних змін у всіх функціональних галузях підприємства, а також контури її управління на основі зворотних зв'язків, у яких розв'язуються задачі стратегічного й тактичного управління й запускаються механізми самоорганізації оперативного управління розвитком. Таким чином, поряд з людиною виникає такий важіль розвитку як науково-технічний процес. Прискорення науково-технічного прогресу супроводжується значним скороченням термінів морального старіння продукції. Аналогічні процеси характерні і для технологій обладнання та систем, що використовуються на підприємствах. Рушійною силою розвитку є зміни в зовнішньому середовищі перебування організації, що вимагають взаємозалежних змін внутрішнього середовища підприємства. Можна виділити три основні групи факторів розвитку: природний процес зростання суспільних потреб, науково – технічний прогрес і конкурентна боротьба та відокремити три головних напрями розвитку: збільшення масштабів споживання економічних ресурсів –

кількісний аспект; зміна в складі елементів і їхніх комбінацій – структурний аспект; зрушення в споживчих характеристиках елементів, у їхній індивідуальній і інтегральній корисності – якісний аспект. Отже, розвиток є одним із головних процесів «змін», який впливає на подальшу ефективну діяльність підприємства.

Проте, для даного дослідження особливого значення набуває новий погляд на сутність стратегії, який з'явився у останні роки під впливом зростання мінливості стану зовнішнього середовища та непередбачуваності його стану. Таке розуміння змісту поняття “стратегія” полягає в тому, що воно розглядається як довгостроковий якісно визначений напрямок розвитку організації, що стосується сфери діяльності організації, засобів і форм діяльності, системи взаємозв'язку всередині організації, а також позиції організації в оточуючому середовищі, що приводять організацію до її цілей. Отже, науковці визначають, що розвиток є однією з найважливіших категорій методологічного базису стратегічного розвитку підприємства. Виходячи з цього мета розвитку підприємства має бути не суперечливою, але узгодженою з всіма компонентами системи управління, що є порукою тривалої й ефективної присутності підприємства в межах ринкового господарства країни. Крім того, оскільки мета розвитку підприємства має довгостроковий, стратегічний характер, при її формуванні серед різноманітних функцій, управління особливу роль відіграє прогностична функція, яка забезпечує інформаційну платформу для функції планування розвитку підприємства.

Процес управління розвитком підприємств нерозривно пов'язан з поняттям “стратегія”. Для розуміння змісту цього поняття та розробки конструктивних механізмів використання даної категорії в практиці управління вітчизняних підприємств розглянуто гносеологічні корені його походження. Ансофф І., розкриваючи сутність цього поняття, стратегічне планування в комплексі з плануванням можливостей керівництва та управління загальним процесом стратегічних змін, визначив як «стратегічний менеджмент». Таким чином, фундатор стратегічного управління, наголошуючи на комплексності та багатогранності стратегічного управління, визначив такі його складові процеси: формулювання стратегій; розвиток ділових здібностей підприємства; управління реалізацією стратегій.

Висновки. Стратегічний розвиток або стратегія розвитку є елементом загального управління підприємства на стратегічному рівні, тобто не можливо розглядати проблему розвитку підприємств відокремлено від проблем стратегічного управління.